

ندوب ریذپ ناهرب تایرابتعا

- تایرابتعا ندوب ریذپ ناهرب
- تایرابتعا رد ناهرب زا دوصقم
- تایرابتعا هئاوتشپ؛ یرمالا سفن طباور
- ییابطابط همالع مالک رد تایرابتعا یریذپ ناهرب

ندوب ریذپ ناهرب

تای راب تع

احی رص و دوب ناش فرح اه نیا ،غوبن رمع کی و ناهرب و رکف و لال دتسا لہا زا ی ناگرزب هک دیدی یرگی روط دنه اوخن رگا، دندنک یم راب تع روط نیا القع . اهلل ناهرب ال تای راب تع الال هک دنت فگیم نیا ام فرح هم . دناهرب ولج یلیخ ار ثحب یوق یاه نهذ نآ اب ناگرزب نی اعاقاو . دندنکی یم راب تع ینعی ؛ دندنک راب نآ رب هجرد 100 دنه اوخی یم دعب ، هجرد 50 دح رد ا لثم دنا هدرک لیلحت کی هک تسا تسا نیا نام ثحب ام . دناهداد حیضوت بوخ یلیخ ار ناسنا هلخادم و تای راب تع ندوب یراب تع لصا هک دراد ساپس یاج ناش تامحز نی اعاقاو . رتشیب هن ؛ میربب دراد ششک هک ییاج ات ار ناهرب هک مییوگب میناوتی یم عطاق روط هب هک ، تسا ناسنا دوجو لوط رد هک ییاضف ؛ اراضف نیا دندرک حضاو دح زواج تتال و هیل ناهربال مییوگب هک تسین نیا شا همزال اما ، تسا ناسنا عارتخا عیابط نیا یوعدلا .

هیاپ مولع رد ناهرب زا رت هدیچیپ ؛ ی ناسنا مولع رد ناهرب

یسانشه عماج دنام ، ی ناسنا مولع زا رت محسنم یلیخ هیاپ مولع هک دوب هنوگ نیا م نهذ یتدم نم یمولع مدوصقم هکلب ؛ [1] تسین هدش حالطصا زورما هچنآ آماوزل ، هیاپ مولع زا نم دوصقم ؛ تسا تفای ی ناهرب رگا ای ، درادن ناهرب ای ینعی . درادن دقن و ثحب و تشگرب و تفر لاجم یلیخ هک تسا تسا نکمم و دنراد تشگرب و تفر رایسب هک یمولع فالخرپ ؛ دسریم رس بلطم دوز یلیخ دش ، یروص قطنم ، هسدنه هژیو هب ، تآیضای ر ا لثم ، رظنم نیا رد . دشاب یقاب تافالتخا اه نرق ی ناسنا مولع بلغا و هفسلف ا لثم اما ؛ دناهپاپ مولع ، یفارغ و موجن و تئیه ، یمیش ، کیزیف اعقاو ی ناسنا مولع هک تسین روط نیا هک دش سوملم میارب مک مک اهدعب اّم . دنتسین هیاپ مولع رایسب نوچ مظن نیا اهتنم دراد یرتشیب و رت قیقّد مظن اّاقاّتا هکلب ؛ دشاب رکپی و ردیپ امش ینعی . [2] دسریم رظن هب رکپی و رد یب نینچ نیا ، تسا رتبای راوشد اذل و رتهدیچیپ یردق هکلب ؛ دینک یم ناهرب هماقا تایضایر رد هک یروط نامه دینکب ناهرب هماقا دیناوتی . تسا هدیچیپ یدابم . رتهدیچیپ

مظن یّلک نوناق

مظن نآ یدابم هب لهاج رظنم رد ، دوشی یم رتهدیچیپ مظن هچره هک تسا نیا مظن یلک نوناق ز ا لثم . تسا یراج نخس نیمه مه مظن ناهرب دروم رد . ددنک یم هولج یمظن یب تروص هب رتشیب الماک شاه یقب شلوا نوتس و رطس زا ریغ «برض لودج» ، هتفرگ دای ار دادعا هزات هک هچب کی رظنم دمهفب ار برض هک نیمه اّم ؛ دوریم رگید ددع کی هب هعفد کی ددع نیا زا هک هچ ینعی . تسا مظن یب لحم زا ار ددع کی ناوتی من هک دراد یدی دش مظن هچ دنیبیم هزات دمهفب ار لودج نیا یدابم عقاو رد و نیا (قالخا و قوقح نیمه هلمج زا) ی ناسنا مولع دسریم رظن هب . درب بقع ای ولج هّرد کی لودج رد دوخ دراد ناسنا اب راک و رس اریر ؛ تسین هحضاو مولع لثم اما ؛ دنراد ی ناهرب یدابم ا لّماک ینعی . دنروط ملع نیا مظن ، ناسنا دروم رد یملع اب میوش هجاوم یتقو . تسا یداعباوذ و بیجع دوجوم رایسب هک . تسا رت قیقّد تّبلال و رت هدیچیپ رایسب

ه ب هك تساي مولع هعومجم ،(Fundamental science)یسیلگناب هب یداینب ملع ای هیاپ ملع [1]
نیرتزراب زا. دزادرپیماهنآ نیب مکاح طباور و نیناوق ،تیهام یسررب ای اههیدپ نی داینب یسررب
و یسانشنابز ،یسانشتسیز ،قطنم ،هفسلف ،کیزیف ،یمیش ،تایضایر هب ناوتیم مولع نی
لیلد نیمه هب و دوشیم بوسحم اهشناد ریاس یلصا یانبریز ،هیاپ مولع. دومن هراشا یسانشنیمز
f-science.blog.i) زا هدش هتفرگرب). دنوشیم هداد میمعت ملع لک هب یعقاوم رد

تاکاردا،لقن و لقع هزوح نیب کیکیفت ماقم رد یدابارتسا موحرم هک تسارظنم نیمه زا دیاش [2]
هفسلف هب تبسن اما دنادیم لقع یصاصتخا هزوح ار مولع نیا و دریذپ یم ار هیاپ مولع رد یلقع
اهل تنطفت هفیرش هقیقد یلع ینبم :عساتلایلدل و:درادن یدرکیور نینچ یدام قطنم و
نم هبیرق یه یدام یلایه تنی مسق:نامسق هیرظنل مولعلا نأ یه و ،یلاعت یدللا قیفوتب
هیف عقیال مسقلا اذه و ،قطنملا بابوآ رثکأ و باسحلل و هسدنهلل ملع مسقلا اذه نم و ،ساسحلل
نع هدیعب یه یدام یلایه تنی مسق و...راکفأل جئاتن یف أطخل و عاملعل نیب فالخال
لئاسملا و هقفلل لوصا ملع و مالکلا ملع و هعیبطلل و هیللإ عمکحلل مسقلا اذه نم و ،ساسحلل
و هیللإ عمکحلل یف هفسالفل نیب تارجاشملا و فالخالل عقوقم نم و...و هیهقفلل هیرظنل
نم کلذریغ و مالکلا ملع و هیهقفلل لئاسملا و هقفلل لوصا یف مالسللإ عاملعل نیب و هعیبطلل
ههچ نم أطخلل نع همصاع یه امینا هقیطنملا دعاوقلا نأ نم :هانرکذام کلذ یف ببسلل و.لصیف ریغ
داوملا میسقت هسیقلال داوم باب یف قطنملا نم دافتسی ام یصقأ ذل ،یداملل ههچ نم ال هروصلل
یأ یف هلخاد هصوصخم یدام لک نأ ملعن اهب هدعاق قطنملا یف تسیل و ،ماسقأ یلایلک هجو یلع
نم و...کلذب لفکت هدعاق عضو عانتما بابللایلو دنع مولعملا نم لب ،ماسقألا کلت نم مسق
نأ :رکفلل یدام یف أطخلل نع مصعی نوناق قطنملا یف سیل یدام نم هانرکذامل تاحضوملا
،نیرخآ نیصخشل ثادحل و هصخشل مادل نیزوک یلایل زوک عام قیرفت نأ یف ههادلل اوعدا نییئاشملا
صخشلل مادل سیل یدام یف ههادلل اوعدا نییقارشلال و.یلویهلل تابثل اونب همدقملا هذیلل
نم اندهم ام تفرع اذل. لاصتالا وه و هتافص نم هفص تمدعنا امینا و ،قاب لوالل صخشلل نأ یف و لوالل
مل هریغب انکسمت نأ و أطخلل نع انمصع دقف مهمالکب انکسمت نأ :لوقنف ،هفیرشلل هقیقدل
و هیندملا دئاوفا).القع و اعرض بوغرم بولطم رمأ أطخلل نع همدقملا نأ مولعملا نم و ،هنع مصعن
(256-259 ص: هقیکملا دهوشلل هلیذب

رد ناهرب زا دوصقم تای رابتعا

ات ود هابتشا نیا ،تالوقم و نیوکت یاضف ناهرب هن اما؛ [1] قیقد درادی مرب ناهرب تای رابتعا یارب ار اهشزرا میه اوخی می تقو ام هک تسا نیا اضف توافت ؟ تسیچ اضف توافت ،تساضف رابتعا اب ار اهنآ نیوکت فاصوا میه اوخب و مینیبب ار اهشزرا دوخ رگا مینک یهد تهج ضارغا هفسلف رد هک یتالالدتسا ،کیسالك تاهابتشا بلاغ و مینکیم هابتشا میراد ،مینک گنهامه یهد تهج نیا نیب هک تسا نیا هیحان زا هدوب هابتشا و هدش یناسنا مولع رئاس رد ،قوقح رد ،قالخا شنیب دیاب هک هچنآ هکنآ لاح و دندرک رارقرب تهباشم وحن کی نیوکت اب رابتعا یاضف هب تبسن دیاب رابتعا یاضف لیلحت اما دشاب نیوکت دیاب قالطنا مطلقن دننک رارقرب تهباشم دشاب ضارغا هب .

اب اج نیا ام ؟ تسیچ ضارغا هب لوصو .مینیبب تای رابتعا قیروط زا ار ضارغا هب لوصو دیاب ام کرد هک ناشلقع اب القع .میتسه هجاوم اههطبار یاضف اب .میتسین هجاوم شزرا فاصوا یاضف نآ رب رثا نالف ،دمآ نیا رگا هک نیا نیب هطبار .دراد ار رثا نآ راک نیا هک دننادیم ،دنکیم عقاو سفن یعقو بلطم کی ام لقع و دراد تیرمالا سفن آما ؛درادن تیجراخ هطبار نیا ؛تسا عرفتم هب یدروخ ار بآ امش **رگا** هک تسا نیمه شایعی ببط لاثم .دراد یلیخ مه لاثم .دنکیم کرد ار یرمالا شنانشن جراخ رد ؟ تساجک شیاچ «**رگا**» نیا .یسریم تسا یگنشت عفر و تسا یباریس هک تضرغ برش ای دیز لکا ،هن ناشطع دیز ؛هن نایر دیز .ار ندوب باریس هیضق .«تسا..... هاگنآ..... رگا» .هدب .دوشیم باریس دروخب رگا هک نیار ،تایطرش .منکیم نضرع ار اه نیا ؛هن دیز .

ةَنَهَرَبُّنْهَرَبُّيَ نَهَرَبْ :لاقِي ،ةَنِّيْبَلْ ةَلْصَافِلْ ةَّجُّحِلْ نَاهَرَبْلْ :تسا تَّجَحْ يانعم هب تغل رد ناهرب [1] سايق يانعم هب يقطنم حالطصا رد و(٥١ص ؛ ١٣ج ؛ ب رعل ناسل)، مَصَخْلْ دَكَلْلْ ةَعَطَاقْ ةَّجُّحْ ءاج اذِ ٢، دلج ،وطسرا قطنم) ينيقي لال فلل تؤول سايقي لال ناهرب لال ينعأ :تسا تاي نيقي زا لكشتم سايقي ،ناهرب لال (١٨ :هحفص ،٣ :دلج)، (قطنم لال) ءافشلال) ناهرب لال وه ينيقي لال سايقي لال (٣٣٣ :هحفص هب تيانع اب(١٢٦ :هحفص ،تالالضل رحب ي ق رغل نم ءاج نال) ينيقي جات نال تاي نيقي نم فلؤم اياضق نيا عجرم هك دش تباث رگا .يورغص تسا يعازن يرابتعا ياياضق رس رب عازن ،فيرعت نيا اياضق نيا تروص نيا رد ،يرمالا سفن طباور زا يكاح تامازلل تسا ؛تسا يطرش تامازلل تسا هب **٥.هرامش تسويپ** هب ديامرفب هعجارم هراب نيا رد .ناهرب اه نآ رب لاللدتسا و دوشيم ينيقي

يشزرا ود قطنم ياضف رد نيقي .١:ميه جاوم نيقي عون ود اب ام هك تشاد هجوت دياب هتبلال (سسال) دوشيم داي نآ زا يضاي اي يقطنم نيقي ناونع اب ردص ديهش تاي بدا رد هك يوطسرااي زا ردص ديهش هك يزاف قطنم اي يكيكشت قطنم ياضف رد نيقي ٢.(٣٢٢ص ،ءارق تسالل هيقطنم لال (٣٢٢-٣٢٧ص ،نامه) دننك يم داي يعوضوم نيقي ناونع اب نآ

تاي لوا و تارتاوتم لاثم رد عون ود نيا نيب كي كفت .تسا توافتم ماسقا نيا زا كي ره رد ناهرب ثحب نآ رد و دنتشون ار انتفسلف باتك ادتبا ردص ديهش موحرم .دهد يم ناشن ار دوخ ينشور هب هيقطنم لال سسال اباتك لاس 12 زا دعب اما ؛هملك كي اب دندرک لح و طسرا يانبم نامه هب ارتاوت

زا مسق نیا رد ام هک تساج نیا هتکن(۳۸۸،نامه).دندرک ثحب هلئسم نیا رسرب لصفم و دنتشون لامتحا نتشاد رفص هب لیم اب میهجاوم هکلب میتسین هجاوم لباقم فرطعانتما اب نیقی ةیضقلل قیدصتلا ةجرد نأ دجن هلك كلذ ءوض یف یئارقتسالال لیلدلا انسرد اذإ و .لباقم امئاد ةطبنتسم اهنأل ،ةیعوضوم ةجرد یه :ةیطابنتسالال هتلحرم یف اهذح یف تلتا ةیئارقتسالال ةجرد نأل ،**امئاد نیقیلا نم لقأ یه ةجرذلا هذو** نأ ریغ .قیدصتلل یخأ ةیعوضوم تاجرد نم ةلحرملا قفو قیدصتلل یخألا تاجردلا نم ةطبنتسملا ةیئارقتسالال ةیضقلاب قیدصتلا **و مزجلا یه و قیدصتلل ةجرذ یلعأ غلبت نأ نكمی ال** یئارقتسالال لیلدلل ةیطابنتسالال نأ - نذإ - نكمی الف ،**فالخلا لثمت امئاد ةریغص ةیللمتحا ةمیق كانه نأل ،نیقیلا** رد(۳۳۱،نامه).ةطبنتسم ةیعوضوم ةجرذ اهفصوب ةجرذ یلعأ یلع یئارقتسالال قیدصتلا لصحی باتک زا عبارلا مسقلا و ثلاثلا مسقلا هب نأ رب ناهرب هوحن و نیقی زا مسق نیا اب هطبار دیامرف هعجارم ءارقتسالال هیقطنملا سسال

سفن طب اور

تای رابتعا ه ناوت شپ؛ یرمالا

ار رمالا سفن تی عسوا زا ثحب ام ات اذل و [1] تسا رمالا سفن رد ؟ تساجک شیاج هطبار نی رادرب ناهرب همه مینیبیم میدیمهف ار نی رگا. دوریمن شپ ثحبّ الصا مینکن لح ات ، میمهفن زا لقع هک تسا یرمالا سفن هیطرش یاضق . تسا تامازل تسا شایدابم هک یناهرب اّما ، تسا یروخب ار اود نی دیاب ، یوشب بوخ یه اوخیم رگا ! ضیرم یاقآ . دراد راطتنا شراثآ و لعف نیب هطبار شکرد هچ ره اب ، هبرجت اب ار نی ، دراد ار رثا نی یروخب رگا نی . دراد ار راثآ نی یروخب ار اود نی رگا هت شاذگ طب اور یور دیاب تای رابتعا ینبم ، قوقح ینبم سپ . تسا فلتخم مه شایدابم ، میدرک [2] . رثا و لعف هطبار ؛ دوشب

یاهدودحم ره رد اللقع . ضرغ نآ ندروآ اب شزرا نآ نیب هطبار کرد ینعی ؟ هچ ینعی یهدتهجّ الصا تّیبسن رگید یاهرذ رگید نایب نی اب سپ . دننکیم رابتعا اج نآ ، تسیچ یزیچ کی راثآ دننادیم تای رابتعا هلب . یرمالا سفن یعقاو کرد ؛ طب اور کرد زا ناهرب ام . تسا ناهرب شاهناوتشپ . تسین تای رابتعا ، تای رابتعا . دندب تهج ات دننکیم قلخ ، دننکیم رابتعا اللقع . تسا رابتعا ام [3] . عیاقو نآ کرد دوشیم نداد رابتعا ه ناوتشپ ام . دنتسه

فانج رابتعا؛ ه نامیکح رابتعا

دهاوخب رابتعا رگا . ه نامیکح رابتعا ، طلغ ای فانج رابتعا ؛ تسا روج ود رابتعا میوگیم اذل لام دنناوتیم همه هک دننک رابتعا اللقع رگا . دشاب هت شاد یناهرب ه ناوتشپ دیاب دشاب ه نامیکح دعب . دنامیم ناشیارب یا هعماج اّما ؛ دننکب رابتعا درادن یعام ، دننک فرصت و دنرادرب ار رگیدمه راب هب یدسافم هچ راک نی هک دنمهفیم ؛ دنرادیمرب تسد دندید ار تّای رابتعا نی راثآ ناشدوخ هک . دندرک لعج ار نوناق دننادب ار اههطبار نی هکنیا زا لبق . تسا هدروآ

غارچ و تسباب ینعی اج نی رد زبس غارچ مینیب یم میور یم یرهش کی رد ، ییامنه ار غارچ لاثم رد ؛ درک تفرشیپ رشب ملع یتقو هداس بلطم نیمه رد اج نیمه . رگید تسا رابتعا ؛ ورب ینعی زمرق زمرق یتقو ؛ ام یناور تلح اب دراد هطبار گنر هک دنیب یم تفر ولج اه گنر یسانشناور ینعی یم رابتعا و دنک یم باختنا ار بسن اذل ؛ زبس زا ریغ دروآ یم صخش یارب ار یناور تلح کی تسا مکحأ و مکحأ و مکحأ ورب رتولج هچ ره ، تمکح ب تارم هب ه نامیکح تّای رابتعا نیاربانب . دنک دوشیم .

یرابتعا نی هارب؛ یراذگ نوناق سل لاجم تارکاذم نتم

یارب هک ینی هارب دوشیم ، نوناق کی تابثا و در رد یراذگ نوناق سل لاجم تارکاذم نتم ، باسح نی اب رشب هک یقوقح تاغالطا نآ اب نانادقوقح ، قوقح یاضف رد رگید ترابع هب . دنروآیم دندراد رگیدمه هب ؟ دریدپیم ارچ . ییوگیم تسار دیوگیم . دریدپیم وا و دننکیم در ار یرگید فرحّ اعقاو هدرک بسک

ار دسافم هک مه ام .دراد ار دسافم نیامینک عضوینوناق نیچ ام ،دیوگیم دراد تسرد هکنی رطاخ میه اوخیمن .

و طب اور فشک لماع ،هبرجت یرشب نی نواق تفرشیپ

لصو مه هبرشب اهرایلیم ،دنشاب هتشاد یراذگنوناق یاهسلجم ،شدوخ صقان لقع یور رشب هچ ره هک یتایبرجت دننکب تفرشیپ قوقح رد و دنورب ،دنوشب یراذگنوناق سلجم وضع مادم ،دنوش .تسا نادقوقح کی نهذ لّاوج تآیزاکترا نآ ربارب اهدص دنروآیم تسد هب یراذگنوناق نادیم رد اهنیا نوناق هک نیازا دعب اما؛تسا شدوخ غوبن هدودجم نآ رد زاب دشاب هتشاد غوبن مه هچ ره نادقوقح نوچ هابتشا ارچ ،میدرک هابتشا ام ،تشاد یراثآ هچ یاو یا دنیب یم ،دیآیم نوریب و دوشیم بیوصت .میتسنادیمن ار شراثآ هک میدرک یرابتعا نوچ ؟میدرک

یراذگنوناق سلجام هاگآدوخان تاکرتشم؛القع هریس

ار شمسا هک دنراد هاگآدوخان تاکرتشم کی ،لاس ۵۰۰ زا دعب یراذگنوناق یاهسلجم نیاربانب .ار اه شزرا و راثآ دندیمهف هکنی رطاخ هب ؟میراد ار هریس نیازا ارچ .القع هریس میراذگیم

سب زا ینعی ؛دوش یم دایز یراذگ نوناق سلجام رد ناشتاکرتشم ،رشب هک دیآ یم ینامز الاح میرادن غازن سلجم نآ اب سلجم نیازا ام هک دوشیم حضاو رشب دوخ یارب دنروآ یم تسدب هبرجت دندروخ مس اه نآ یتقو ایآ.دندرک رض ،دندرک بیوصت ینوناق کی یتقو هک دندیمهف سلجم نآ .هک بیوصت اهروشک نآ میدید یتقو .میروخ یمن ؟ مینک هبرجت میورب نامدوخ هرابود مه ام دندرم و .میدرک ادیپ عالطا نوچ ؟ارچ .مینک یمن رابتعا رگید ام میدید ار شراثآ دعب دندرک

شحب رد طیرفت و طارفا تآیرابتعا

یاه شحب رد مه،یا ههرب رد ینعی .تسا هتفرگ تروص طیرفت و طارفا،تآیرابتعا شحب رد دینیبب عیب شحبم رد رگاالثم دندروآ یم تآیعیرشت رد ار تآینیوکت ماکحا ،یلوصا یاه شحب رد مه یهقف و .دنروآ یم ار بابسا ینیوکت ماکحا اه یلیخ دینک هاگن بساکم رد ،تسا ببس دقع ، دیوگ یم .لوصا و هقف رد تسا تآینیوکت ماکحا دربراک رد طارفا بناج نیازا

راک میتفگی ینعی .تسا طیرفت وحن کی شفرط نآ نالا هک هدش حرطم تآیرابتعا ،اضف نیازا یربک و یرغص دیه اوخب امش هک تسین رادرب ناهرب ؛تسا یرابتعا مولع زا هقف !باب ؛تسا طلغ دیب تآیرابتعالا ؛هقف رد دینک مرن هجنپ و تسد اه نیازا و کیزیف و تآیضایر اب و دیروایب لاؤس ریز لئاسم نیازا .تشاد تیرمالا سفنآلک هک تسا نیازا ،شحب طیرفت بناج.ربتعملا تفر .

تایرابتعا رد ار تاینیوکت ماکحا رگا ام و تسایرابتعا مولع ، هق ف ملع هک تسایرابتعا نالای ، تیرمالا سفن زا یا هناوتشپ چه ییرابتعا مولع **سپ** ایآ نی، مینک یم طلخ میراد میروایب کی هق ف هک درادن یتافانم ینعی .دیآ یمن شپ نآ اب ، **سپ** نی؟ درادن اهنای لالدتسا ، ناهرب ام و دیآ یم ناهرب نآ رد و تسایرابتعا و تسایرمالا سفن آم تح نآ هک دشاب هتشاد یتخاس ریز [4]. میتفا یم ریگ مه ردقچ و میدرک مورحم ار نامدوخ آلصا مینکب رطن ضغ ار نآ رگا

تایرابتعا یریذپ ناهرب هرمت

ینعی .دوش یم ریذپ ناهرب اهنای همه و قالخا و قوقح ملع هک تسایرابتعا نای فرح نی مهم رایسب هدیاف طباور کرد یارب ناتدوخ بطاخم یرطن لقع زا یریگب کمک ،دیهدب حیضوت دیناوت یم لماک امش شا همزال ،بلطم نیآ لثم ای.دراد ار راثآ نی دوشب روط نی رگا دیوگب .وا یلمع لقع زا هن کالم محازت و راسکنا و رسک ماقم رد .تسه مه بلطم نال ف توف شا همزال یلو تسایروما لیهست اه.

لمع نونط هب آلصا دنیوگب و دیشاب ملع عبات طقف دیه اوخب رگا،نونط هب لمع ثحب رد آلثم دشاب هدرکن هبرجت ار نآ لّوا یسک مه رگا .تسایرابتعا نیشور هک تسایرابتعا رسع ،شرثا و دراد رثا ،دینکن دراد ار راثآ نی هک دنیب یم دورب نآ لابند یحابص دنچ یتقو

تجهب هللا تیآ هاگدیدی رد یهق ف ناهرب

رد تسایرابتعا رد هک یتایرابتعا دروم رد ،دنراد تجهب هللا تیآ مورحم هک یبللطم زا یکی اذل و ،نازیمال بحاص ،رافسا هقیلعت رد ؛دننکیم هراشا رافسا هقیلعت هب ،لوصالا ثحابم لیوا نامه هق ف رد میناوتیمن ام.هن دنیوگیم خساپ رد ناشیای.[5]اهیلع ناهرب ال تایرابتعالا دنیوگیم ناهرب اب مینیبیم ،مینکیم ناهرب هماقا ،هق ف هاگتسد رد امّاعقاو [6] .میرادن ناهرب میوگب .میوریم ولج میراد

یاکّتا رد همّالع مالک توافت مالک اب ،عقاو رب تایرابتعا داتسا

،تایرابتعا دنیوگ یم .. و هیاهن و هفسلف لوصا رد هک دیآ یم بللطم نی نازیزع تاملک رد بّترم هشیب رد دسات ام هک تسایرابتعا ناشی دوصقم هک یلاح رد ؛[7]تسایرابتعا عقاو رب شیاکّتا هشیمه هک میوگب میناوتیمن ؛مینک دسا ارعاجش لجر هک تسایرابتعا ناکمم نامیارب زگره میشاب هتشانن . مینک اعدا دعب میشاب هدی و میشاب هتشاد تقیقح کی دیاب؛ تسایرابتعا دیز

رابطعا أدبم ندوب یعقاو؛ رابطعا یوگلا ندوب یعقاو

و یا هراعتسا ره رد هک میوگب مه اوخ یم ن م؛ دراد توافت یلیخ م نک یم ضرع ن م هک ی بلطم یم هکلب. مینک یم یزاس هیبش ار ن آ ای دوش یم هدروآ رد ن آ یادا هک تسه یتقیق کی، یرابطعا بلطم نیا یارو رمالا سفن زا یا هناوتشپ رابطعا دوخ، تسه مه بوخ هک بلطم نیا زا ریغ میوگ؛ تسا رابطعا هلب. هنامیکح هب و طلغ هب دوش یم قیقشت ام رابطعا سفن هک نیا رابطعا هب؛ دراد هن. دراد یرمالا سفن هناوتشپ ن م رابطعا نوچ؟ یهفس رابطعا میوگ یم اچ اما مدروآ رد ار عقاو یادا اه هدیپ طباور زا؟ دی آ یم اچک زا هناوتشپ نیا. دراد هناوتشپ هکلب؛ مروآ یم رد ار هلوقم یادا طقف نیډل ن. تسا مهم یلیخ، هطبار نیا. اذک هیلع بترتل اذک عقوق و ل. ینیوکت راثآ و لاعفا،

[8] اریغ سن نولصی س و ا ران موهن و طب یف نولکئی ام ن املط یم ات یل ل او م ا نولکئی

رد تآی رابطعا یریذپ ناهرب ی ناهفصا ققحم مالک

دیامرف یم ییاج رد هک ی ناهفصا موحرم نیمه دینی ب

امل اهتقباطم دومحم الاءارآل و هروهشم ال ایاضق ال یف ربتعم ال و
[9] اهیلع اارآل قفاوت ریغ اهل عقاو ال ثیح، االقعل اارآل اهیلع

[10] دنکی هئطخت ناشتارابطعا رد ار القع، عراش: دنیوگی، ناشداتسا هک یتقو، رگی دیاج رد
دنک هئطخت ار یریگی د رفن کی، تآی رابطعا رد دوشیم هنوگچ هک دنکی لیلحت

یف فالخال لجا ن م سیل، یفرع ببس ذوفن مدعب مکحل نا: هلصاح
ام هن ا ثیح ببس لب، مکحل یف دیقت لجا ن م ال و، موهفم ال
الف، هیل ا قیرط فرع ال و عرشل رطن نا و، اعقاو هکلم ال یف رثوی
؛ فرع ال رطنل هئطخت - عقاو ال یل رطان ال - عراش ال یه نوکی هلاحم
مدع ن م، عراش ال هجی ام یل ع رمال اودجول ااطغ ال فشک ول ثیح ب
عقاو ال یف هکلم ال یف ببس ال ریثات

ببس ذوفن مدعب مکحل نا: هلصاح دنهدیم حیضوت ار دوخ داتسا فرح ادتبا ی ناهفصا موحرم
لب، مکحل یف دیقت لجا ن م ال و، موهفم ال یف فالخال لجا ن م سیل، یفرع
رطن نا و تسا مهم، «اعقاو» یهملک نی ا عقاو هکلم ال یف رثوی ام هن ا ثیح ببس ال
یه نوکی هلاحم الف یعقاو ال رثوم ال یل ا قیرط ینعی هیل ا قیرط فرع ال و عرشل
ابر نیا دیوگی امش فرع یا ینعی فرع ال رطنل هئطخت - عقاو ال یل رطان ال - عراش ال
هجی ام یل ع رمال اودجول ااطغ ال فشک ول ثیح ب دروآ یم میوگی ن م دروآ یم تی کلم
ناشداتسا رطن حیضوت اج نیا ات عقاو ال یف هکلم ال یف ببس ال ریثات مدع ن م، عراش ال
تسا.

-ةيعازتنا تناك ول و -ةيعقاولا تالوقملا نم ةيكلملل تناك نإ :تلق
وأ ةلوقملا ققحت مدعل ةبحوم ةيصوصخ يلغ عراشلا عالطا نكمأ و
ةلوقم ةئطختلا تناك ،اهققحتل

-هناينب انديش و ،هنايب انمّ دق ام يلغ -تارابتعالا نم تناك نإ امأ و
الإ ربتعم لك رابتعالا عقاو ال ثيح ؛بيوصتلا و ةئطختلل لاجم الف
،ةيلعجلا اهبابسأب فرعلا رابتعا يف ةدوجوملا ةيكلملل اف ،هسفن
بترت الإ يلعجلا ببسلا ريثأتل عقاو ال و ،دحأ لك دنغ ةدوجوم
ببسلا ققحت دنغ رابتعالا ققحت ضرورفملا و ،هيلع هببس
نم وحن يه يتلا ةيعرشلا ةيكلملل نأ امك .راطنألا عيمج يف يلعجلا
،راطنألا عيمج يف -اضيأ -اهببس ققحت مدعل ققحتت مل رابتعالا

ول و -ةيعقاولا تالوقملا نم ةيكلملل تناك نإ : تسرا يناهفصا موحرم دوخ رظن نيا تلق
وأ ةلوقملا ققحت مدعل ةبحوم ةيصوصخ يلغ عراشلا عالطا نكمأ و - ةيعازتنا تناك
ةئطختلا تناك تسرا ديوگيم عراش و تسره تكيكللم ديوگيم فرع الثم ينغى اهققحتل
الف -هناينب انديش و ،هنايب انمّ دق ام يلغ - تارابتعالا نم تناك نإ امأ و ةلوقم
تاكن اج نياهسفن الإ ربتعم لك رابتعالا عقاو ال ثيح ؛بيوصتلا و ةئطختلل لاجم
ورس ون زا ار بلاطم و ميدرگرب دعب و ميينك هجوت نأ هب دياب هك دناهدرك هجوت ار يمه راي سب
دنغ ةدوجوم ،ةيلعجلا اهبابسأب فرعلا رابتعا يف ةدوجوملا ةيكلملل اف ميهذب ناماس
ال و تسرا دوجوم يسك ره دزن ،تسرا دوجوم شدوخ بابسا اب فرع رابتعا رد هك يتيكللم نأ دحأ لك
رب مه شرثا دياب هك اه نأ ينغى هيلع هببس بترت الإ يلعجلا ببسلا ريثأتل عقاو
ققحت ضرورفملا و تكيكللم ببس ناوونع هب دنكىم لوبق ار نيا مه فرع و دوشيم راب نأ
نيدنج ار راطنألا عيمج هملك نيا راطنألا عيمج يف يلعجلا ببسلا ققحت دنغ رابتعالا
نا هك دناديم مه عراش ينغى .دنكىم ار راك نيا راطنا عيمج رد ماع فرع دنيوگيم .دنكىم راركت راب
تسرا روط نيا و دنكىم ار راك نيا فرع مه عراش رظن رد يتح سب ؛آببست انه نوربتعى فرعلا
رد مه عراش تفللاخ نيا .دنكىم تفللاخ دىآيم عراش دعب ؛هدرك ار راك نيا فرع دنادن عراش هك
رابتعالا نم وحن يه يتلا ةيعرشلا ةيكلملل نأ امك فرعلا يتح تسرا راطنا عيمج لباقم
،راطنألا عيمج يف - اضيأ - اهببس ققحت مدعل دروم نأ رد ققحتت مل

،عراش رابتعا سب ؛هدرك رابتعا عراش دننبيم و دنناديم همه ديوگيم ار دوخ رابتعا عراش يتقو
ديوگيم عراش هك اج نأ ينغى ؛اه نأ ريغ هج عرشم هج ،نيرطان عيمج رظن رظنم رد اما تسرا عراش لام
يناهفصا موحرم ادعب اذل .درادن لوبق ار يزيچ نينچ عراش هك دنناديم راطنا عيمج ،مرادن لوبق نم
و ،ارطن رثؤملا يكي؛يعقاولا ببسلا يرگيد ،نيرظنلا ببسلا يكي .ميراد فرح روح ود ام دنيوگيم
ارطن رثؤملا .تسرا «ارطن رثؤملا» ،ناشداتسا فرح سب ؛اعقوا تسانبم ات ود .اعقوا رثؤملا يرگيد
،رطان اما ،تساهنأ زا يكي ربتعم ينغى .دننبيم ببس ناوونع هب ار نيا ،همه و عرش و فرع ينغى
هدرك بيوصت ينوناق نالف روشك نالف سلجم هك دنناديم همه هكنيا لثم .تسرا راطنالا عيمج
انعم ةئطخت رگيد اج نيا .تسرا نيا عراش رابتعا راطنالا عيمج رد ينغى .تسرا نيا مه عرش رد .تسرا
دوشيمن انعم نيا هب هك دنيوگيم ناشيا هك تساذل و .تسرا رابتعا ،رابتعا ينغى .درادن
دوشيمن ايا لاج .مراد رابتعا مه نم ،يراد رابتعا وت .منكىم ةئطخت ار وت نم هك دنيوگب
،دنيمرفيم .دراد يبالاج يلىخ ياهثحب هك تساج نيا .دننك ةئطخت ار رگيدهم

دح يلغ هناف ،افانج سيل ربتعملا رابتعالا بابسألا ،اضتقا معن
دنغ يضتقي اببس يمسري امب ةمئاق حل اصم لب ،ةلغ الب لولعملا

هل لصح نمل ةيكلملل فرعلا وأ عراشلا رابتعا ببسلا لوصح
 ةثعابل دسافملا و حلاصملا كاردإ يف ةتوافتم لوقعلا و .ببسلا
 ةحلصم فرعلا كردى امبرف ،امهرىغ و ةيجوزلا وأ ةيكلمل رابتعا ىلع
 عم ،ةيكلمل رابتعا ىلإ ةحلصملا كلت مهوعدتف -الثم -ءاطاعملا يف
 رابتعا مدع يضتقت ةدسفم ىلع -مهلوقع روصقل -مهءالطا مدع
 و ةئطختلا يرجتف ،عقاولا ىلإ رطانلا عراشلا اهكردا دق و ،ةيكلمل
 ةيرابتعا اهنإف ،ةيكلمل ةلحرم يف ال ،ةلحرملا هذه يف بيوصتلا
 و اهلوصح دعب و ،ةيلعج اهنإف بابسألا ةلحرم يف ال و ،ةيعقاول
 فرعلا رابتعا يف رثؤى ام قادصم دجو دقف ،اهىلع اهتاببسم بترت
 عراشلا رابتعا يف رثؤى ام قادصم دجوى مل نإ و ،رطانالا عيمج يف
 حلاصملا ال فرعلا هنع أطخأ طوفحم رمأ انه سىلف ،رطانألا عيمج يف
 و .ةيكلمل رابتعلا ابابسأ رومالا كلت لعجل ةيضتقملا دسافملا و
 هجولا يف ةئطختلا نم باوصللا وه ام ىلع باتكلا ةرابع لزنن نأ كل
 ،ببسملا يف ال و ببسلا يف ال ،بابس ءيشلا لعج ىلع ةثعابل
 [11]. اذّيج هرّبدتف

تسرا قىقد هتكن نىا ردق هچ افانج سىل ربتمعلا رابتعلا بابسألا ءاضتقا معن
 دح ىلع هناف تسىن فازگ ،دنكن اى دنكب رابتعا ربتمع هكنىا يارب بابسلا ءاضتقا
 ئمسى امب ةمئاق حلاصملا لب تلعل نودب دشاب ىلولعم دوشىم رگم ةلعل الب لولعملا
 دنع يضتقى :هك دراد نأ هب ماىق ىلصاصم كى ،عيب نىا اما ،عيب موىوگىم ام الثم اببس
 لوقعلا و ببسلا هل لصح نمل ةيكلملل فرعلا وأ عراشلا رابتعا ،ببسلا لوصح
 و ةيجوزلا وأ ةيكلمل رابتعا ىلع ةثعابل دسافملا و حلاصملا كاردإ يف ةتوافتم
 ثحب نأ هرابرد ردق هچ ام هك تسرا ىبلطم نامه اقىقد ،كاردا رد دنكىم قرف لوقع هك نىا امهرىغ
 ىلإ ةحلصملا كلت مهوعدتف -الثم -ءاطاعملا يف ةحلصم فرعلا كردى امبرف .مىدرک
 رابتعا مدع يضتقت ةدسفم ىلع -مهلوقع روصقل -مهءالطا مدع عم ،ةيكلمل رابتعا
 ىنعى ،عقاولا ىلإ رطانلا :دىنك تقد عقاولا ىلإ رطانلا عراشلا اهكردا دق و ،ةيكلمل
 قباطت ءارو اهل عقاوال دنسفم روط هچ سڤ ،تسرا تايرومالاسفن تارابتعا نىا همه هئاوتشڤ
 ءارآ قباطت ءارو اهل عقاوال ،تاروهشملا هك تسرا فورعم ىناهفصا موحرم ىانبم نىا رخآ ؟القعلا ءارآ
 هب رطن ىنعى ،عقاولا ىلإ رطانلا دنىوگىم احرص اجنىا اما ؟ارچ رخآ مىدركىم ضرع نم هك ؛القعلا
 يف ال ،ةلحرملا هذه يف بيوصتلا و ةئطختلا يرجتف تسرا هدى ار اه نىا و مىدرک عقاو
 اهنىا هك نىا اب مىدركىم ضرع هك تسرا نامه ةيعقاولا ةيرابتعا اهنإف ،ةيكلمل ةلحرم
 هك ار رابتعا هزوح ابىز ىلىخ ىنعى دشاب رادربناهرب هك درادن ىتافانم اما دناضحم ىرابتعا
 رد ،مىدرک هابتشا رگا سڤ .دناهدرک ادج تسرا دسافم و حلاصم هك رابتعا ىدابم هزوح زا تسرا تىكلم
 ،ىتشاد هك ىرابتعا ىدابم نأ اب ىنعى .رابتعا رد هن تسرا دسافم و حلاصم هب تبسن وت شنىب
 هابتشا ،هدىشك هك ىاهشقن سندنهم مىتفگىم هكنآ هىبش .دشىم دىابن رابتعا نىا شايچورخ
 يف ال و دشكب ىرگىد روط دركىم اضتقا شىدابم نأ اما ،هدىشك ار هشقن هصالخ .تسرا هدىشك
 بترت و اهلوصح دعب و تسرا ىقىدصت هبترم نىا ةيلعج اهنإف بابسألا ةلحرم
 قىقد راطنالا عيمج يف فرعلا رابتعا يف رثؤى ام قادصم دجو دقف ،اهىلع اهتاببسم
 عيمج يف عراشلا رابتعا يف رثؤى ام قادصم دجوى مل نإ و ؛تساجنىمه ناشىا نخس نىرت
 ةيضتقملا دسافملا و حلاصملا ال فرعلا هنع أطخأ طوفحم رمأ انه سىلف ،رطانألا
 .تساجنىمه ناشىا نخس نىرت قىقد .ةيكلمل رابتعلا ابابسأ رومالا كلت لعجل
 دنع اى تسرا فرعلا دنع رثؤم هك رثؤم ،تسرا رثؤم قادصم عيب نىا ،دمآ عيب ىتقو دنىوگىم
 ،عراشلا دنع هدوبن رثؤم ،قادصم نىمه .تسرا هدمآ راطنالا عيمج يف فرعلا دنع رثؤم نىا .عراشلا
 مىدرکن رابتعا ار نىا عراش راطنالا عيمج يف و ؛مىدرک رابتعا ار نىا فرع ،رطانالا عيمج يف ىنعى
 هك ىعقاول رثؤم ،رابتعا ىاضف رد ام ؛تسنى هئطخت هك نىا ؟هئطخت دنىوگىم ارچ سڤ .تسرا

یعقواو رَثْؤُم اما ،میراد یدسافم و حل اصم ،هلب ؛عراشلا دنع ای تسا فرعلا دنع ای رَثْؤُم .میرادن درف دروم رد عراش ینعی ؛میرادن رَثْؤُم رد هئطخت اما ،دسافم و حل اصم رد میراد هئطخت سپ .میرادن ،ریخ ؛تسا رَثْؤُم نیا دیوگیم هک دینکیم هابتشا امش دیوگب هک تسین هنوگ نیا یجراخ قداصم تسانعم نیا هب دیدرک هابتشا دیوگیم رگا ؛دینکیم راوس راثآ نآ رب و دندادیم رَثْؤُم ار نیا اهانآ .دشابن رَثْؤُم ،تسا رابتعا یهدننک داجیا دزن رَثْؤُم هک یزیچ نآ هکنیا هن ؛دیدرک رابتعا دوخیب هک ساساآلآم هک ولو دوشیم زیچ ود هیافک بحاص شیامرف ابَّالماک ناشیا شیامرف ،حیضوت نیا اب یفیرط زرم و تسا هدرک داجیا یدیدج یاضف یناهفصا موحررم فرح اما ؛ددرگیمررب بلطم کی هب فرح [12]. دش هداد حیضوت هک ینایب نیا اب هداد رارق یعقواو لئاسم و تایرابتعا نیب ار

هَقَّقَحْتَمَّ هُيْلَقْعَالِ مَزَالَمَلَا ذَا: دِيَامَرْفِي مَحْبَقْ وَ نَسَحْ نَدُوبْ لِيْلَقْعَانِيَابْ مَاقَمْ رَدِي رَاوَزْبَسْ قَقْحَمْ [1]

هَقَالْعَالِكْ، اِنْطَابِرَانِلَا لِكْ أَوْ اَمْلَطْ مِيْتِيْلَا لَمَلِكْ أَكْ هُيْلَقْعَالِ رَشْ وَ لَامَلَا عَوْسْ وَ ئِيْسَلَا لَمْعَالِيْبْ
(هَقِيلَعَتْ ٣٢١ ص، يَنْسَحِلَا عَامَسَالَا حَرْشْ) اَمْهَوْحَنْ أَوْ مَضْهَلَا عَوْسْ وَأَنْطَبَلَا عَجَوْ وَ مَهْنَلَا نِيْبْ هُيْلَقْعَالِ

هلئسم رد راک، تاب رجم خنس زا نآ رب ناهرب و تساو محضا و روماً زا دراوم زا یرایسب رد تبسن نیا [2]
اب هن می‌هجاوم رت تسرد و تسرد رابتعا اب ام تروص نیا رد هک دوش یم لکشم راچد اه شزرا عبات
رم امک یشزراود هن تساو یشزرا تیهن یب یقطنم ماظن عبات الماک و تسرد و طلغ رابتعا

یلا ةبسن رابتعلا اذهل و رابتعا اذه:دراد دوجو هیضق و دیرابتعا رما ره رد رگیدی ترابع هب [3]
مود هلمج فالخ هب تسین رادرب ناهرب لوا هلمج .ةیعقاو ضرغلا یلا و همیقل

٤٥ دوجو ءفص ك لملل ان :دىامرف يم هك يقارن ققحم مالک هب خساپ رد هر يراصنا خيش موحر م [4]
ريغ لدبلال ليبس يلع امه دحأ و جراخل الي ف دوجوملا تافصلال رئاسك هب موقت لحم ليلا ءجاتحم
رمأ ءيكل ملال :دىامرف يم(٢٤٩ ص، ٤ج، بسا كملا) نينني عم نيرم أن نم يعازتنا رما ءنال ؛هب هماي قل لباق
و عضوم حللك ءللص اتم ءي دجو ءفص تسيل و ،هدراوم يف امه دحأ وأ عرشلل و فرعلا هربتعي يرابتعا
تسا ينويكت روما اب يرابتعا تيكل مل طللخ هب رطان هك(٢٥١ ص، نامه) داوسلا

و یلوضف عیب رد یمکح فشک، دحاو کولمم رب نیکیلام عامتجا لیبق زا یرگدی ثحابم و ثح بم نیا
تسا هدش حرطم ۸/۱۲ ات ۸/۷ خروم ۱۹-۱۰ تا اسلج ۱۳۹۸ لاس هقف سرد تا اسلج رد نآ لاثما

اره(اظ)لعج هذەف :دنىامرف ىم،مولع تاعوضوم ىارب ەناگ تشە ماكح ا ركذ زا دعب ەقىلعت رد ەمالع [5]
 يف ىرجى امنإ ەلك كذ نأ ىلإ كدشرى اھىف ىف اولا لمأتل و -ةىتاذلا تالومحم الما كحأ (لمج
 رومأ ەتاعوضوم ىتلا ةىرابتعالا مولعلا امأ و اھىف ناھربلا ناىرج ثىح نم ةىناھربلا مولعلا
 (ەىللاعتما لم ەمكحل) ،الصأ اھىف ماكحلأ ەذە نم ءىش ناىرج ىلع لىلد الف -ةىقىقح رىغ ةىرابتعا
 (٣٠ ص ؛ ١ ج ؛) ىئابطابط ەمالع ەىشاح اب

نوڪي وحن ب مولعلال في عوضومل رابتعا دافتسي :«رافسأل» ةيشاح في امك -لاقي دق ۛن إثم [6]
نيقيلل ناهربل ا تامدقم جاتنإ رابتعا نم ،هل ةيواسمل ةيتاذلا حضراوع نع اهيف ثحبلا
ال ملع ال ذا ،مولعلال ضعبب هصاصتخال هجو الف ،ركذا مةمامت ريذقت ىلعؑ ثم ...؛ ةجيتنلاب
نوڪي ملع ال و ،ءلأسم لك في عوضومل لومحمل توبثب نيقيلا هي ف ربتعي
(١٧-١٩ ص ؛ 1 ج ؛ لوصلأا ثحابم) يقي قح ريغ أرابتا

میهدی می قیادصم هب هك اریمه و دح ره ینعی؛ تس راوتسا یتقیقح یوریمه و یناعم نیا زا کي ره [7] ریش کي میداد رارق ریش ار یناسنا رگا اَلْثَم هَدش هتفرگ اج نآ زا هك دراد زین یعقواو یرگی د قیادصم رابتعالا لآم و (۱۶۰-۱۵۹ ص، 2 ج؛ مسیلائر هفسلف لوصا). تسوا نآ زا ریش دح هك تسه زین یعقواو یه یتل -لامعأل اعاونأل اهدودح -یقیقیقحال اَیْرَمأل سفنل میهافملا اَراعتسا یل -ینعملا اذهب سیئرل اَسرائرلا رابتعاك -اَبولطم اَیوَح تاياغ یلع لوصحلل -اهتاقلعتم و اَفلتخم تاكرح (۲۵۹ ص؛ اَمكحلا اَیاهن) موقل

۱۰ هی، آاسنل هروس [8]

ال و القع حبقل و نسحلل عقاو ال: روط نیمه و 334 ص؛ 3 ج؛ اَیافكلا حرش یف اَیاردل اَیاهن [9] لك رابتعا نأ: حضاول نم و و (۳۹ ص، نامه) لقعل نادجو فرط یف ال اهل ابحوم اهجو ایش نوكل (۱۳۵ ص، ۱ ج، نامه) هسفن اارو هل عقاو ال ربتعم

۳۲ ص؛ (تیلل آل عبط) لوصأل اَیافك [10]

اَحیحصلل اَعوضوم اهنوك یف ازانلل لاجم الف تاببسملل اَعوضوم تناك نإ تالماعملا یماسا نأ اَعوضوم تناك نإ امأ و یرخأ مدعلاب و اَرات دوجولاب لب یفخی ال امك امهه افاصتا مدعل مألل و اَعوضوملا نأ و اضیأ اَحیحصلل اَعوضوم اهنوك یوعد دعبی ال هنكل؛ لاجم هیف ازانلل ل، بابسألل یف ربتعی امیف فرعل و عرشلل نیب فالخال و افرع و اعرش اذك رثأل رثؤمل دقعل وه، هل و قیادصملا و تاققحملا یف فالخال لب ینعملا یف امهنیب فالخال بجوی ال دقعل ریثأت امك رثؤمل وه امل اققحم ریثأت یف هربتعا ام نودب دقعل نوک لیخت یف فرعل عرشل اَئطخت م، هفاف یفخی ال

۱۳۹-۱۳۶ ص؛ 1 ج؛ اَیافكلا حرش یف اَیاردل اَیاهن [11]

و اَدهاعملا و اَیحوزلا و اَیكللملا نم -یناعملا هذو لاثمأ نأ: دیامرف یم نیچ رگی دیاج رد ناشیا [12] نوکي ال و، اَیعبطلل هبابسأب دجوي یذلا یقیقحال دوجولا نم وحن اهل -خسفل و لّحل و اَدهاعملا و فرعل رابتعا درجمب ققحتی دوجولا نم رخأ وحن اهل و، اَیفرعل راثأل و اَیعرشلل ماكحلل اَعوضوم یل اَیعاذل اَحلصملا نم هنوری ام اَطحالمب، ال عجمه دنعببسلاب یمسمل ققحتب طونملا عرشلل نأ یل اَحلصملا اَاقبب یقبی اَیحوز و اَیكللم و اَتناك اَدهاعم ی رابتعالا رمأل اذو لثم و، رابتعالا ی، ناثلل یف لقانلل ببسلال و، لوأل یف خسفل قح دراوم یف امك، رابتعالا هب عطقنی ام ققحتی: روط نیمه و (۳۳ ص، ۴ ج، (اَیذل - ط، یناهفصلل) بساکملا باتک اَیاشا). ناثلل یف قالطلال و و، رابتعالا یل اَیعاذل اَحلصم و اَمكح نعأل اَلْثَمَبَنی ال اَراخ هل قباطم ال یلوقم ینعم رابتعا نأ بساکملا باتک اَیاشا) هیلع ناهرب ال اَیعاذل اَحلصملا یفن و، اَیوغل ال اَیعاذل اَحلصملا عم هعجارم ۶ هرامش تسویپ هب رتشیب دراوم هعلاطم یارب (256 ص، 5 ج، (اَیذل - ط، یناهفصلل) دیامرف

رد تآیراب تعایری ذپ ناهرب یاب طابط همال عمالک

یَلُؤْا وَلُؤْسَرْلَا اُؤْعِیْطَا وَهَلَلْ اُؤْعِیْطَا اُونَمَآ نِیْذَلَا اَهُیَا اِیْ «هفیرش هی آ لی ذ مه نازیمل ری سفت رد
رخآل لمؤیلا وهلللاب نونمؤت مئتک نل لؤسرلا وهللل یل ل هؤدرف عیش یف مئتغزانت نإف مکنمزمآل

یم «رمآل هیلا لوؤی ام» ار لیوأت هک ناشدوخ یانبم نامه ساسا رب [\[1\]](#) الیوأت نسحأ وریخ کلد
دنیامرف یم، دناد

و هللا ععاطا وَا عزانلَا دنع درلا یَا الیوأت نَسَحَا وَرِیَخَ کَلْد :هلوق و
أشنت یَتَلَا عیعاوالا حلصملا وه لیوأتلا و ،رمآل یلوا و هلوسر
یف هانعم نع ثحبلا مدقت دق و لمعلا یلع بترت مث مکحل اهنم
عیالاهللا الیوأت ملعی ام وهلیوأت عاغتبأ و :یلاعت هلوق لیذ
[\[3\]](#). باتکلا نم ثلاثل اعجلا یف [\[2\]](#)

وه لیوأتلا «اریز؟ تسا نسحا لیوأت و تسا رتهب، دیرب لوسر و ادخ دزن ار نیا رگا ارچ ینعی
هب هک یایعقاو حلصم «لمعلا یلع بترت مث مکحل اهنم آشنت یتلایعقاو حلصملا
نآ رب یعقاو حلصم نیا دیرک لمع امش هک مه یتقو هتساوخی و دندرک مکح عاشنا شرطاخ
،دعب مه و لبق مه دنیوگیم نخس تازاکترا ساسا رب دناد هک اجنیا رد دینیبب، دوش بترت
ود نیب ییاعداه دنتفگیم هفسلف لوصا رد هک تسا نآ زا ریغ نیا، دنادیم یعقاوآلماک ار عاشنا
نیا، دنادیم تیعقاو ساسا رب ار عاشنا دوخ اجنیا؛ دوش تیعقاو زا سابتقا ثحب اج نآ، تسا تیعقاو
دح زواجتتال یعرش ماکحا هلمج زا و تآیراب تعایری نخس نآ اب نیا؛ ام ثحب یارب تسا یدی لک
ثحب نامه، دنشاب یم ناهرب هماقا لباق، تآیراب تعایری نیا؛ دراد هلصاف رایسب یوعدلا
هب ارقاتا ناکم نییعت هچرگا، دنکیم عورش یعقاو تاکاردا کی اب سندنم، میدرک ضرع هک یسندنم

[\[5\]](#) [\[4\]](#)، دوشیم رت لماک شراب تعاقفا، دوشیم رتشیب شملع هچره اما دیوگیمن ناهرب

یناهفصا ققحم تاملک نیب عمج

موجرم دوخ فرح نآ «القعلا عارآ قباطت عارو اهل عقاو ال، تاروهشملا» هک بلطم نآ دسریم رظن هب
یتقو ناشیا؛ تسا هدش هتفگ کیساک یاضف ردآلماک هک تسا یفرح هکلب، تسین یناهفصا
قباطت عارو اهل عقاو ال» هک دناهتفگ ار روهشم نخس نامه دندرکیم لیلحت ار حبق و نسح یاضف
ناونع هب ای تسا موقلل آتاشامم هک مینیبب اجنآ رد ار ناشیا تارابع دیاب هتبللا)، «القعلا عارآ
تازاکترا ساسا رب دراد هک اجنیا، لاح ره هب اما، (دناهدرک راب نآ رب ار یراثآ و هدرک ثحب انبم کی
میدوب شلابند ام هک تسا ییانبم نامه آلماک دنکیم لیلحت دوخ

ددرگرب نیا هب دیاب دناهتفگ یبلطم رگیدی اچره و تسا ناشیا شیمامرف نیا ثحب روحم

اهوقف کی سالک و یزاکترا نهذ

نهذ مه یکی؛ تساه نآ هاگآدوخان ریضه اگتسد، نآ هک دنراد یزاکترا نهذ کی؛ دنراد نهذ و د اهوقف یلیخ ات و د نیا. دنراد شیارب نابز؛ تساه نه اهاگآ؛ دننادیم ار طبابوض؛ دندناوخ سرد هک کی سالک زا، هدش نیودت سالک رد هک نآ ینعی. دنتسین قفاوم مه اب مه اهاج یلیخ؛ دنتسه قفاوم مه اب اهاج. تساه دشن نیودت سالک رد هک تسه ییاهزیچ؛ اه نآزاکترا ملع رد زونه. تساه رتمک ام زاکترا

ثحب رد اما دناهتفگ یزیچ، کی سالک یاضف یاضتقا هب یهاگ ناگرزب هک مینک هجوت دیاب. تساه مهم هتکن دناهدرک ادا ار بلطم قح و هدش چراخ اضف نآ زا دوح یزاکترا

کی سالک نیودت و انیس نبا تایزاکترا

مل هعبط و هلقع و ناسنالا یلخ ول» هک تساه بوسنم انیسنبا هب هک تسه قطنم رد مه یترباع رد مرطن هب. «القعلا آرا قباطت آرو اهل عقاوال» هک دنتفگیم نوچ؟ ارج. [6] «حبق و نسح مکی هک یتاروشم نیمه، نکل. دنتسین تاینیقی زا هک دنتسه یتاروشم دیوگیم هک مدید ییاج هب مدرم هک دنکیم هطحالم شیارب یفیطل دیق کی لقع، تسین ینیقی و تساه روهشم مدرم نیب. تساه مهم یلیخ یاهفرح نآ زا نیا [7]. ناهرب دوشیم، دیق نآ اب و دنرادن هجوت، دیق نآ

یاضف شیااضف دناوخیم ناسنا ار وا نتم دوح یتقو هک تسه یناوارف تاکن انیسنبا تارابع رد لیلحت کی سالک یاضف رد ار یو یاهفرح نیا زا یرایسب و دناهدم آهیدعب اما. تساه تایزاکترا. دمآ شپ انیسنبا آرا رد تلحاح نیا نم دوح یارب دروم هس ود؛ تساه هدش فورعم و مساه هب و دناهدرک ای آ هک دوش هعجارم دیاب و مکیوکشم دندیم انیسنبا هب هک ییاهتسبسن زا یرایسب هب نم اذل و هتفرگ تروص یتشادرب کی سالک یاضف رد یو بلاطم زا یبلطم زا ای هتفگ یو دوح اعقاو هک دوب مه رگید عوضوم ود کی. دوب معا و صخالال ینعملاب نیب موزل هرابرد یکی. تساه هدش روهشم یاضف. تسین روط نیا اعقاو هک هدش فورعم یروط هب هک دیتفایم دیدیم ار تارابع یتقو دنبرد یلیخ دهاوخیمن و تساه تایزاکترا تخیر یلیخ شتخیر هک تساه یروط هب افش ناهرب. دشاب کی سالک یاهتحب.

«هلقع و هعبط و ناسنالا یلخ ول» تارابع لیلحت

هبرجت زونه هک ناسنا هچب. دشاب تسرد دناوتیم ییاضف کی رد، ناسنالا یلخ ول تارابع نیا و نسح بلاطم مامت. تساه غاد شتآ هک دنکیمن مکی، هسفن و یلخ ول، تساه غاد شتآ هک هدرکن هب ددرگیمرح حبق و نسح مامت. دناهدید ار راک راثآ هک تساه یتایبرجت دنیوگیم القع هک یحبق نیا، لعف نیا هکنیا هب مکی مل هعبط و ناسنالا یلخ ول دنیوگب رگا دعب. رثا و لعف یهطبار مکی رگید، دیمهف و دید ار رثا هکنیا زا دعب اما. هدیدن ار رثا زونه نوچ؛ تساه مولعم بوخ. دراد ار رثا لقع دونج زا یکی مه ملع هکنیا هناوتشپ اب اما، دراد انعم کی هلقع و ناسنالا یلخ ینعی. دوشیم یاههبرجت هناوتشپ اب رشب لقع، تساه لقع کی هچب لقع. دنکیم ادیپ یرگید یناعم تساه؟ تساه مادک هب رطان هلقع و یلخ ول نیا مینیبب دیاب. تساه لقع کی مه دراد هک یناوارف یخیرات مکی یلقع نینچ تساه رطن دم (ملع) شدونج اب لقع رگا اذل. تساه ملع هب لقع ندش روراب اساسا. حبق و نسح هب دنکیم.

۷: نارم ع لآ هروس [2]

۴۰۲ص، ۴ج، نآرقال ريسفت ي نازيمل [3]

هرا برد ي ثحب، «سيلي با ي ف مالک» ثحب ناياپ زا دعب فارعا هروس ۲۵- ۱۰ تا ي آ لى ذ رد همالع [4] و دنناد ي م يراج نآ رد ار ناهرب، دنريذپ ي م ار رابتعا لصا هکني نى ع رد و هدرک حرطم تا ي رابتعا کلذک ناک اذ و: «دننک ي م ي دنبع مچ نى نچ اتياهن و دنناد ي م (ضح موهن) لقع راک ار نآ اتياهن و حبقل و نسلال يلع لوصحل بلطى و ماکحال نم هغرش ام فارطأ ي ف ثحبى نأ لقعلل ناک و: دنيامرف ي م نى نچ رگيد ي ياج رد نى نچ مه (۵۹-۵۴ص، ۴ج، نازيمل) «اه ي ف هديسفملا و هحلصملا هنأ ال ا ي قيقحل مالکحال هنتم ي ف ي رجي ال ا ي رابتعا ايعضو ارمأ هسفن ي ف ناک نإ و فيلكتل ني ب هلصو ي هف اهتقبا سب ه ي قيقحل القحالل تالامکلا اه ب طبترت هطساو ني فلکملا ي ف (۴۹-۴۸ص، ۸ج، نامه) ني تقي قح

اب ي يابطابط همالع تا ي رابتعا زا ون ي ريسفت هلاقم هلاقم هب هعجارم نى نچ مه هراب نى ارد
زي ياپ متشه لاس ي فسلف تفرعم) نازيمل ريسفت و تا ي رابتعا هلاسر رب ي قىبطت ي هاگن
تسنى فطل زالاخ ((۲۹ ي پاي پ) ۱ هرامش ۱۳۸۹

ققحم. تساهقبا سب هب قوبسم زى نامکح مالک رد اه نآ ندوب نى قى و تا ي رابتعا ي رىذپ ناهرب [5] امکح ار «ح ي ب ق ملظلا» و «نسلح لدعلا» هک نآ مود لاکشا: دنيامرف ي م نامى ا ي مرس باتک رد ي جى هال هماع هديسفم و هماع تحلصم ربانب نآ رد ار قافتا و، تسال دج سايق هدام هک هماع تالوبقم زا و. دشابن عومسم نآ رد، دنناهرب هدام هک تا ي ني قى رد تسال ربترم هک ترورض ي وعد سپ، دنناهرب مش مدع و، نيروکذم ني مکح ندوب ترورض هک تسال نأ شباوچ و. دنکن نآ رب تللد القع روه مچ قافتا وباوچ لباق و، تسال ضحم هرباکم نأ راکنا هک تسال اهابترم هب روهظ رد، رکف و رطن هب نأ فقوت تناعا هب ي رطن لقع زا. دشاب لخدم نآ رد ار دسافم و حلصم هک مالکح نيا لاثما شتياغ. تسين زا ار هروکذم اياضق امکح ددع ا و. ددرگى رداص، تسال لاعفا رشابم و لامعا لوازم هک، يلعم لقع رد هک هماع هديسفم و هماع تحلصم هب ليثمت درجم رگم تسين ناشيا ضرغ، هماع تالوبقم هلمج دناون ترورض ي فانم هروکذم مالکح رد هديسفم و تحلصم رابتعا و. دنراد تي لخدم سانل مومع لوبق و. تالوبقم لخاد رگيد تهج زا و دشاب تا ي ني قى لخاد ي تهج زا هداو ه ي ضق هک دوب دناون هج. دوب (ص، نامى ا ي مرس). ي تهج هب مادک ره رد، درک ناوت رابتعا، ود ره لدج و ناهرب رد ار همدقم نيا لثم لب راکنال لبقي ال هب ترمب مالکحال هده ترورض نا: دنيامرف ي م نى نچ زى يراوزبس ققحم (۶۱) انب يلعمل لقعلا قناعاب ي رطنل لقعلا نم مالکحال هده نا رمالا ي غا ي ه ي دباضيا اهتهادبب مکحال ال هنم ضرغلل سيل هماعلا تالوبقملا نم اهاي مالکحال لعج و اديسفم و هماعلا حلصم اهي نا يلع صوصخم ه ي فاطال سانل مومع لوبق ه ي ف ربترم ني تماعلا هديسفملا و ا هحلصم لل ليثمتل ني تهج نم تالوبقملا و تا ي ني قى ي ف لخدت نا نكم ي هداو ا ي ضقلا اذ ا هتهادبل فانم ريغ اذهو هعالطم يارب (۱۰۸-۱۰۷ص، نسلحلال امسال حرش) ني رابتعا لب دجلا و ناهرب ي ف اهرابتعا نكم ي ف ي تخانش شور مزاول و ي يابطابط همالع هاگدى زا ي عامتجا تا ي رابتعا ي تسى هلاقم هب رتشي ب (۱۳۸۹ راهب، لوا هرامش، مشش لاس، يمالسا تمکح يشهوژپ ي ملع همانلصف) ي عامتجا مولع هزوح رد نأ
ديامرف هعجارم ۷ هرامش تسوي پ و

هلقع و ناسنالا يلخ ول ارا ي ه و هرهشلا ال اهل هدمع ال اذ هرهشملا مساب اهانصصخ امبر و [6] يوقلا هنظب اارقتسال لمي مل و اه ب فارتعالا و اهاياضق لوبق ب دوي مل و هسح و همو و درجمل و هف نأ و لخل و همرل نم ناسنالا ه ي ب ي ف ام اهي ل عديسي مل و تا ي ئزجل هرتکل مکح ي ل لام بلس نأ انمکح لثم هسح و ا همو و ا هلقعلا عا ناسنالا اه ب ضقي مل کلذ ريغ و ه ي محلل

(٢٢٠ ص، ١ ج، تاهى بنتل و تاراشال حرش) هيلع مدقي نأ يغبني ال حيق بذكلا نأ و حيق ناسنإلا

ال ايار نوكي وأ، ةفئااط ىلإ دن تسى ايار نوكي نأ ام: هيف كرتشم ميلست لىبس ىلع يذلا و [7] هنولحي ال مهف، هيلع اونرم دق و، هلوبق مهلك سانللا يف افراعتم نوكي لب، ةفئااط ىلإ دن تسى و، زيمم وه و ةعفد ملالاعلا يف لصحنأ هسفن لعج و، زيمملا هربتعا اذإ ام هنم ناك نإ و: كشلا لحم، لجخلا و اياحلا نع لعفنمي مل و، لقعلال ريغ مكاح ىلإ تفتلي مل و بدؤي مل و ائيش دوعي مل نع ضرعأ و، ةرورضب ال طسوب نوكي فحلصم بجوم ىلإ رطني مل و، ايلقع ال ايلخل همكح نوكي فهلك اذه لعفاذإف. ءيشب هيلع ضقتني له هنأ ىلإ تفتلي مل و، طسوب نوكي فاضيا ءارقتسال ركشن نإ و، حيق ملظلا نإ و، ليجم لدعلا نإ مهلوقك: كشلا هنكمأ هسفن هيف كشني نأ مار و ةرطفب نيبتى امم سيل اهقدصف ةقداص تناك نإ و، ةلوبقم تاروشم هذه نإف. بجاو معنملا نأ يف جاتحي نكل و قداص وه ام اهنم اهلاثمأ و هذه تاروشملا لب، ةروكذملا ةلزنملا لزنملا لقعلال هل نطفي ال قيقد طرشب قداص وه ام اهنم و، ةجح ىلإ انيقي ريصي اهق نم ةقداصل و، ةبذاك اهنم و ةقداص اهنم تاروشملا و (٦٥-٦٦ ص، ٣ ج، قطنملا) ءافشلا. روهمجلال نع ثحبم) ىنيقيلا قيصدتلا ىلإ ىرهشلا قيصدتلا زيج نم جرت ىتح طسولاب نيبت نأ (٩٧: هيناسفنلا ىوقلا